

Hat évtized a hazai zeneélet szolgálatában

Kovács Géza keresi a staféta-bot várományosokat

Hatvanadik születésnapját ünnepelte február végén Kovács Géza. Az NFZ főigazgatójának az élete szorosan összefonódott a hazai zeneélettel. Már gyerekként muzsika vette körül, volt karigazgató, koncertszervező, s már több mint negyedszázada tevékenykedik zenekari-énekkari igazgatóként. Alapítója, rendre újjáválasztott elnöke a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének. A nemzetközi zenei életben is fontos posztokat töltött és tölt be, a jelenleg a PEARLE társelnöke, az ISPA igazgató tanácsának is tagja volt. A művészeti menedzser szakma egyik legrangosabb nemzetközi elismerésével, a Patrick Hayes-díjjal is kitüntették New Yorkban, tavaly januárban. Így az eltelt hatvan évről is úgy beszélgettünk, hogy az életéről kérdezve a zeneélet izgalmas eseményeit idézte fel.

„Nagyon-nagy szerencsém volt azzal, hogy a muzsika gyerekkorom óta része az életemnek, a szüleim ugyanis játszottak több hangszeren. Az édesapám kántortanító volt, így zongora, orgona, klarinét, hegedű mellett nőtem fel. Ő lett az első Kossuth-díjas népművelő Magyarországon...

Mozart és citeraszó

A szülői házban Bachot, Mozartot rendszeresen hallgathattam élőben és a rádióban egyaránt. Az ajtón kilépve pedig énekes asszonyokkal, népviseletben táncoló fiatalokkal, citerán, furulyán, hegedűn játszó zenészekkel találkoztam. Hiszen olyan faluban nőtem fel, ahol Bartók Béla az egyik első népdalgyűjtését végezte. Édesapám pályázat útján lett Tura kántortanítója. Hamar otthonra lelve megdöbbenve fedezte fel magának az ott lévő, élő népzenei, népművészeti kincseket. Mérbetetlen energiát szentelt e páratlan kincs megismertetésének, tudományos feldolgozásának. Így természetes volt az is, hogy gyerekkoromban akadémikusok, professzorok, kutatók voltak a vendégeink. De az élet egyetemét is kijártam, hiszen bölcs parasztemberekkel, kocsisokkal egy bakon ülve töltöttem a nyarakat... Egyértelmű volt számomra, hogy olyan jellegű bivatást válasszak, mint amilyen édesapámé. Azt is tudtam, nem kell művésszé válnom, a nélkül is sokat tudok azért tenni, hogy minél több emberhez jussonak el azok az előadó-művészeti, zenei értékek, amelyek valós kincsek. Így aztán a pályám legelején a dorogi művelődési központban többnyire bányász-füvőszene-
karok és -énekkarok között töltöttem az időmet... Igazán kiváló muzsikuskokat, legfőképp nagyszerű embereket ismertem meg ezekben az években.

Zenekari szövetség, MÁV-os esztendő

Később, amikor a zenekari élet részesévé váltam, 1989 táján, éppen a rendszerváltás idején, minden a feje tetejére állt. A közép-európai régióban meg kellett tanulni az új viszonyok között kormányozni a ránk bízott együttesek hajóját. Akkoriban a vidéki színbázisok, zenekarok sorsa is elég bizonytalanra vált. Az újonnan létrejött önkormányzatiság nem jelentette automatikusan azt, hogy biztosan a továbbiakban is támogatáshoz jutnak. Máiig ható nagy siker, és bálásnak kell legyünk Dr. Gyimesi Lászlónak és Nemes Lászlónak, hogy akkor rögtön, a kilencvenes évek elején kitaposták a parlamenti képviselők közül, hogy olyan jogszabályokat hozzanak, amely biztosítja ezeknek az együtteseknek a létbiztonságát. Akkoriban én a „MÁV Szimfonikusok Zenekari Főnökségét” igyekeztem korszerűbb

formába alakítani. Ebben az időben keresett fel Gyimesi László és Popa Péter, hogy gondoljuk végig, a hazai szimfonikus zenekaroknak milyen közös problémáik vannak, és ha ennek szükségét látjuk, akkor hozzunk is létre egy zenekari szövetséget, amely a kormányzatnak, önkormányzatoknak a szakszervezet partnere. Az igazgató kollégák nagy része úgy érezte akkorig, hogy nem igazán döntéshozó. Igazából csak közvetít. Rá kellett jönnünk, hogy mi írjuk alá a szerződéseket, mi gyakoroljuk a munkáltatói jogokat, így mi vagyunk a felelős vezetők. Ekkor megszületett a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége. Utána nem sokkal, szinte a véletlen sodorta eléink az európai véráramot. A PEARLE első konferenciáján, 1996-ban az ÁHZ igazgatójaként, s a szövetség társelnökéül felfedeztem magunknak Európát. Kiderült, hogy bizonyos problémák azonosak, ahogy a megoldások is, és sok mindent megtettem, hogy az MSZZSZ minél előbb teljes jogú tagja legyen ennek a szövetségnek. Lefordítottam az alapszabályunkat, s az év végén Amszterdamban egyhangúan teljes jogú taggá fogadtak bennünket. Nagy öröm volt számomra, mert úgy éreztem, olyan áramkörbe kerülünk, ami valóban Európához kapcsol bennünket. 2000-től pedig az a megtiszteltetés ért – s azóta is folyamatosan –, hogy rendre beválasztottak a Végrehajtó Bizottságba, tavaly óta pedig társelnök vagyok. A PEARLE nagyon befolyásos szervezet, régóta aktívan vesz részt a szerzői és előadó-művészi jogdíjakkal kapcsolatos szabályozásban, a munkaidő-szabályozásban. A munkahelyi ártalmak kezelésén kívül még rengeteg témával foglalkozunk. Igyekszünk az előadó-művészeti bivatás érdekeit megjeleníteni, amit más nem tenne szóvá Brüsszelben... Úgy gondolom, hogy nagyon fontos, hogy 1996 óta az előadó-művészeti intézményeink képviselete megjelenik ebben a fontos szervezetben. Sajnos itthonról csak a miénk, mert a színészek, táncosok többszöri biztatásom ellenére sem delegáltak senkit a PEARLE-be...

Törvény az előadó-művészetéről, művészekről

Nagy örömmel és büszkeséggel töltött el hogy részese lehettem a Gyimesi László

alkotómunkája alapján született előadó-művészeti törvény kialakításának, létrehozásának. Amikor ezt az Országgyűlés elfogadta, akkor ennek híre ment a világban. Nagyon sok országból kérték el tőlem azóta a fordítását, azzal a szándékkal, hogy adaptálják.

Az viszont kis keserűséggel töltött el, hogy a törvény 2010-es módosításakor már kevesebb lehetősége volt a szövetségünknek a részvételre. Sajnos ez meg is látszik a törvényen... Már jeleztük, amikor a közelmúltban a minisztériumban tárgyaltunk – éppen közbenjártunk a szimfonikus zenekarok bérezése érdekében –, hogy ha újabb törvényt módosításra készülnek, nyomatékkal kérjük, nélkülünk ne tegyék meg és felajánljuk minden segítségünket. Remélem, hogy ez alkalommal a törvényhozás számít munkánkra, tapasztalatunkra, adatbázisunkra...

Sokasodó zenekarok, értéktelenedő bérek

Szintén örömteli - visszatekintve az elmúlt évtizedekre-, hogy a rendszerváltás előtt tizenkét bivatásos zenekara volt Magyarországnak, most tizennyolc. Ha bozzászámloljuk a regionális szimfonikus zenekarokat, akkor még nagyobb ez a szám. Épp most értesültem arról, hogy Székesfehérvárott úgy döntött a testület, állandósítják az eddig alkalmanként összegyűlő zenekarukat. Ez viszont olyan folyamat, ami ellentmond az európai tendenciáknak. Hollandiában például az elmúlt évek során a felére csökkent az együttesek száma. A zeneballgatási szokások markáns változása miatt világszerte csökken a rádióegyüttesek száma. Itthon a Rádió Zenei Együtteseinek helyzete szerencsére stabil, ha nem is annyira, mint harminc esztendővel ezelőtt...

A Filharmóniai Társaság Zenekarának is végre megnyugtató a helyzete, hogy az Operabáz befogadta költségvetési tekintetben is. Azt kell, hogy mondjam, hogy a bajaink ellenére a folyamatok pozitívak.

Ami végtelenül elkésérít és nem hogy nyugodni, az az imént említett bérbhelyzet... A pedagógus-életpálya-modell, ha döcögve is, de alakul, s ezért a muzsikusok közül nagyon sokan úgy döntöttek, hogy a szerényen fizető zenekarok helyett vállalják a zenetanári munkát. Mindez elszívó batást gyakorol a szimfonikus zenekarok jelentős részénél. Ez riasztó jövőt vázol fel előttünk... Az pedig nem lehet vita tárgya, hogy ezek az együttesek a magyar kultúra legfontosabb pillérei közé tartoznak. Teljesen internacionális nyelvet beszélünk. Abog egy igazgató kollégám mondta egyszer, mi sosem veszítünk meccset...

Folytatás az NFZ-nél, jövő és staféta...

Ami fejtörést okoz így hatvanon túl, az az, hogy – úgy ballottam –, ilyenkor az ember energiái kissé már csökkennek. Lassan, óvatosan, de gondolkodni kellene az utódlásról is.

Az NFZ-nél duplán kerek évfordulót ültetek, hiszen éppen húsz esztendeje kerültem az ÁHZ-hoz. Ami ott történt, az már részben zenetörténet. Mindenesetre egy Kocsis Zoltán nevével fémjelzett világszínvonalú zenekar, egy nagyszerű énekkar és egy pótolhatatlan kottatár adja ki azt az intézményt, melyet vezetni van szerencsém. E posztért rendre, nyílt pályázat útján kell „megküzdennem” Az idej esztendőben is akad tennivaló bőven. Az énekkarnál utolsó esztendejét tölti Antal Máttyás, aki huszonöt év alatt kiváló együttest épített a valamikori Állami Ének-

karból. Megállapodásunk szerint európai módon, az előd bevonásával választjuk ki az utódot. A másik ügy, amit évtizedek óta nem adok fel, bár eddig nem jártam sikerrel, hogy ne csak egy évre előre, hanem hosszabb időre kapjunk törvényes garanciát állami támogatásunkra. Hogy hosszabb ciklusra szülessenek megállapodások az összes magyar előadó-művészeti intézménnyel, ha kell, törvényt módosítás révén.

Idén végre újraindul a Bartók-sorozat is. Kocsis Zoltán már megfogalmazta az idej terveket, örömmel várjuk a felvételeket, reméljük ugyanolyan siker és díjözön övezi majd ezeket az új lemezeket, mint korábban.

Ami a szövetséget illeti, kicsit zavartan nézek körül, mert minden szándék ellenére sem tűnik fel az a generáció, melynek át tudnánk adni a stafétát... Persze tudom, hogy nincs mindenkinek naponta több óra szabadideje, hogy angolul, németül, franciául ügyeket intézzen, szót értsen muzsikusokkal, kollégákkal, politikai döntéshozókkal, és egyetlen fizetsége mindezért a kollégák bizalma legyen... De az én felelősségem is, hogy megtaláljuk ezeket az utódokat!

Családi hagyományok, Szentbékállá

Hat évtizednyi munka és siker nem lenne a családom nélkül. A gyerekeink is meg vannak fertőzve a művészetekkel... Nagyobb lányom, Panni esztétaként végzett, ő kemény munkájából Angliában él, most éppen egy angol nyelvtanári kurzusba kezd, Juli pedig a Képzőművészeti Egyetem ballgatója. Andrea, a feleségem pedig kommunikációs szakember, akivel nyaranta együtt szervezünk Szentbékállán koncerteket. Így kerekedik az élet...” R. Zs.

A Központi Katonazenekarhoz került a vándorkupa

Negyedik éve már, hogy február 22-én megrendezték a Komolyzenészek Futball-kupáját a Budai Sportcentrum Futballaréna fedett pályáján.

Február 22-én 8 csapat mérte össze tudását, a korábban bejelentkezett Székelyföldi Filharmónia csapata technikai okok miatt lemondta a részvételt. A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége által biztosított vándorkupa a tavalyi győztes pécsi Pannon Filharmonikus Zenekartól az idén a Központi Katonazenekarhoz került. A dobogó második fokán a korábbi kupagyőztes a pécsiek álltak, míg a harmadik helyezést a Nemzeti Filharmonikusok csapata érte el. Nagyon kiegyenlített volt az egész játék – mondta Bodor János főszervező. Emiatt nem is szavaztak meg Gólkirály címet, mivel négy-öt játékos ugyanolyan teljesítményt nyújtott. Ugyanez jellemezte a csapatokat is, fej-fej melletti küzdelem volt az egész meccs ideje alatt. Bodor János szervező úgy tervezi, hogy a barátságos futballmérkőzésre legközelebb május-júniusban vagy szeptemberben hívja meg az együtteseket.

Üdvözlettel:

A Komolyzenészek Futball Kupájának szervezői

